

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Purjesz László*

Cím: *Mit látott Madame Adam Magyarországon*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp
(Hely)

1928. j. 22.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

910.2

Hely

Idő

"1928"

Személy

Mit látott Madame Adam Magyarországon?

Kis füzet, a Nouvelle Bibliotheque Populaire című sorozat egyik száma. Párizsban, a Szajna-parton „bukizáltam”, ott találtam sok lim-lom között elbujtatva. A címe: „Madame Adam: „La patrie hongroise.” Sárgásbarna fedele, címlapjának régies betűi nem is sejtett érdekes tartalmat rejtettek.

Az előszóban Charles Simond tudunkra adja, hogy Mme Adam, miután kétszer özvegy lett, irodalmi tevékenységet fejtett ki, szalonja közismert helye volt a párizsi irodalmároknak és többek között szerkesztett egy könyvet „Chanson des nouveaux époux” címmel, melyet Doré és Munkácsy Mihály is illusztrált.

Madame Adam beutazta Európát, így jutott el hozzánk is (valószínű, hogy Munkácsy befolyásolására) és erről az itt tartózkodásról számol be színesen a kis füzetecskében. Leírja a lánchidi orosz-lónok nyelvhistóriáját és megjegyzi, hogy: „a szobrász halálának évfordulóján, minden év szeptember hó 22-én, gyászfátyollal borítják be az orosz-lónokat”. Tiszteletére a magyar írók és művészek egy estélyt rendeztek, melyről így ír Mme Adam: „Az előcsarnokban Podmaniczky báró fogadott, ő vezetett fel a terembe, amelyet magyar és francia színek díszítettek. A cigányok tustt húztak, éljent kiabáltak. (Quelle vive! jegyzi meg Mme Adam.) A tiszteletre adott koncerten fellépett Mme Blaha, Monsieur Odry gyönyörűen énekelt, Sipos és Szabados úrak négykezest játszottak egy zongorán a Hunyadi című operából, gróf Langiers Villars, itteni francia konzul, köszöntött fel engem és utána kezdődött a csárdás.”

Madame Adamot, amint látjuk, illusztris társaság fogadta az ifju Budapestben (évszám a füzetben nincsen, de egy széljegyzetben megjegyzi, hogy: „Elles (Buda és Pest) sont aujourd'hui réunies sous le nom de Budapest”) és a vendéglátásban nem is volt hiba, csak egyben, mint ahogy Mme Adam írja: „Egyszerre csak elém siklott Podmaniczky báró és meglepetésemre felkért egy csárdásra. En felállok, karját nekem nyújtja és a csárdás dallamára én valcerozni kezdek a báróval. Vajjon azt hitték, hogy én csárdást táncolok?” jegyzi meg Mme Adam. Hát

bizony, aligha hihették, de hát Madame Adam igazán nem tudhatott csárdást táncolni.

A. társasága levitte Mme Adamot a Nagy-Alföldre, amelyről ő a „Dans la puszta” című fejezetben számol be.

„Kőbányán százezer sertés van és egészen Berlinig szállítanak a magyarok. Gyönyörű a puszta, a szőke Tisza, a csikosok, a kasznárok és az ispánok.” És hogy beigazolja, mennyire megfogta a lelket a puszta költészete, hamarjában lefordította Petőfi A csárda romjai című versének első hét sorát. Ime:

„C'est toi que j'aime, ô Puszta, image de l'infini
Paradis de mon ame, la haute terre,
arrondie en montagne, est un gros livre
aux feuillets trop nombreux.

Toi, basse terre, ou nul mont nes'élève
livre, ouvert, on te peut parevenir,
ô steppe, en toi je vois la liberté!”

Visszatérve az Alföldről, Mme Adam kirándult „Budakof”-ra, ami alatt Budafokot kell érteni, mert zárójelben ő is megjegyzi, hogy „Promontor”. Megfürdött a Császárfürdőben, áthajókázott a Margitszigetre, ahol könnyes szemmel ezt mondta Podmaniczky bárónak:

— Báró ur, önöké a világ paradicsomkertje.

Külön fejezetben leírja a magyar zenét, a cigányt, a cimbalmot, a bandát, a fürtösféjű primást és megjegyzi, hogy „ők és vidéki zsidó kereskedők kedvelt alakjai a magyar népszínműveknek”.

Mint író, intervjút csinált Jókaiival, Pulszkyval, Gyulai Pállal és Liszt Ferencsel.

„Jókai a magyar Victor Hugo. Jókai nemcsak művelt ember, de egy nagy szellem is. Gyönyörű okos feje, melankólikus mosolya és graciosus, finom keze van. Majdnem beleszerettem.”

Amint látjuk, Madame Adam mindamellet, hogy két férjét eltemette, még vonzódott a férfiakhoz.

„Pulszky a Nemzeti Múzeum igazgatója. Ha egy cikke megjelenik az újságban, azt minden ma-

gyar úgy olvassa, mintha Kossuthnak a levele volna!”

„Gyulai Pál a nagy, régi iskola poétája, nagy biográfus, aki megírta Vörösmarty és Katona József, a Bánk bán szerzőjének az életrajzát!”

Le kell a kalapot venni Madame Adam írása előtt. Aki ily pontosan, betűhiba nélkül adja az ő nyelvén tudára a nagy világnak irodalmi világunk nagyjainak ismertetését, az nem lehetett közepes műveltségű asszony és valóban szeretettel gondolt vissza a nálunk eltöltött napokra.

„Liszt Ferencet, „le roi du piano”, ahogy Mme Adam nevezi, mindenki ismeri, de mi bizony Párizsban nem tudtuk, hogy magyar. Hajókéztam vele a Dunán és ez a beszélgetés kettesben, vele, a zongora királyával, életem legszentebb, feledhetetlen emléke marad örökké.”

Bucsuestélye után (a Hungária-szállóban lakott), mielőtt aludni tért volna, kiment az erkélyre, még egyszer végigtekinteni Budapestet.

„Csodálatos látvány. Azt hittem, Velencében vagyok. Alattam csillog a Duna vize, himbálja a gyönyörű „Ariadne” nevű hajót, villognak a lámpák és ebben a pillanatban éreztem, hogy egy ifju, nagy és végtelenül kedves világvárosban voltam. Au revoir Budapest!”

...Visszajött-e Madame Adam, ezt nem tudjuk, de írásából látszik, hogy itt hagyta szívét, megszerette hazánkat és — oh! hol volt akkor még idegenforgalmi propaganda — akaratlanul is fáklyát gyújtott a „la patrie hongroise” megírásával ott, ahol bizony Magyarországról vagy semmit, vagy nagyon keveset tudtak.

Madame Adam, te, ki már egy jobb világból nézel le erre a földgolyóbisra, fogadd a mai magyar generációnak utólagos tiszteletét és háláját!

Purjesz László.